

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius,
tel. (8-5) 266 3661, faks. (8-5) 266 3663, el. p. info@am.lt, http://www.am.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2021-08-

Nr. (17)-D8(E)-

I

Nr.

DĖL ATLIEKŲ TVARKYMO ĮSTATYMO, PAKUOČIŲ IR PAKUOČIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO ĮSTATYMO, APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO, ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO PAKEITIMO PROJEKTŲ

Aplinkos ministerija, susipažinusi su Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2021 m. rugpjūčio 13 d. ir Ekonomikos politikos grupės 2021 m. rugpjūčio 23 d. pateiktomis išvadomis bei įvertinusi 2021 m. rugpjūčio 24 d. Tarpinstitucinio pasitarimo rezultatus (Ekonomikos ir inovacijų ministerijos pastabos suderintos darbo tvarka), patikslino ir pakartotinai teikia Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 1, 2, 3³, 25, 28, 30, 32¹, 34²⁴, 34²⁵, 34²⁶, 35 straipsnių ir 5 priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo antruoju³ ir aštuntuoju¹¹ skirsniais įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo Nr. IX-517 2, 5, 8, 10, 11 straipsnių ir 2 priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 7² straipsniu ir 1¹ priedu įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo Nr. I-2223 37, 102, 108 straipsnių ir priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 94¹, 95¹, 100¹, 128¹ straipsniais įstatymo projektą ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 247, 589, 608 straipsnių ir priedo pakeitimo ir Kodekso papildymo 248¹, 248², 248³ straipsniais įstatymo projektą (toliau kartu – Įstatymų projektai).

Įstatymų projektų tikslas – perkelti į nacionalinę teisę ir įgyvendinti 2019 m. birželio 5 d. priimtos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/904 dėl tam tikrų plastikinių gaminių poveikio aplinkai mažinimo (toliau – direktyva (ES) 2019/904) ir Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) 2020/2151, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/904 dėl tam tikrų plastikinių gaminių poveikio aplinkai mažinimo priedo D dalyje išvardytų vienkartinės plastikinių gaminių suderintų ženklavimo specifikacijų taisyklės (toliau – reglamentas (ES) 2020/2151), reikalavimus, siekiant sumažinti tam tikrų vienkartinės plastikinių gaminių poveikį aplinkai ir skatinti perėjimą prie žiedinės ekonomikos, kuriant novatoriškus ir tvarius verslo modelius, gaminius ir medžiagas.

Įstatymų projektuose numatyti pakeitimai reikalingi įgyvendinant direktyvos (ES) 2019/904 nuostatas:

1) nustatomas draudimas pateikti rinkai iš aerobiškai skaidaus plastiko pagamintus gaminius, tam tikrus vienkartinės plastikinius gaminius (stalo įrankius (šakutes, peilius, šaukštus, lazdeles), lėkštes, šiaudelius, gėrimų maišiklius, oro balionėlių lazdeles, ausų krapštukus, jei medžiaga, iš kurios gaminamas vienkartinis plastikinis gaminytis, atitinka „plastiko“ apibrėžtį, ir iš polistireninio putplasčio (*angl. expanded polystyrene*) pagamintą vienkartinę gėrimų tarą, gėrimų indelius, jų

kamštelių ir dangtelių, maisto tarą¹), pagal reglamento (ES) 2020/2151 reikalavimus nepaženklintus tam tikrus vienkartinius plastikinius gaminius (higieninius paketus (įklotus), tamponus ir tamponų aplikatorius, drėgnąsias servetėles, tabako gaminius su filtrais ir filtrus, parduodamus naudoti kartu su tabako gaminiais, ir gėrimų indelius), trijų litrų ir mažesnės talpos vienkartinę plastikinę gėrimų tarą su iš plastiko pagamintais kamšteliais ir dangteliais, jeigu jie nelieka pritvirtinti prie taros per visą numatytą gaminių naudojimo trukmę;

2) nustatoma, kad gamintojo atsakomybės principas taikomas tam tikriems vienkartiniais plastikiniams gaminiams (tabako gaminiams su filtrais, filtrais, parduodamiems naudoti kartu su tabako gaminiais, drėgnosioms servetėlėms, oro balionėliams), žvejybos įrankiams, kurių sudėtyje yra plastiko – įstatymų projektuose detalizuojamos jų pareigos (registruotis, tvarkyti apskaitą, teikti ataskaitas, šviesti ir informuoti visuomenę, sudaryti sutartis su visomis savivaldybėmis ar jūrų uostų administracijomis ir proporcingai finansuoti atitinkamų atliekų ir šiukšlių tvarkymą). Aplinkos ministras tvirtina rekomendacijas dėl šių atliekų, išmestų į viešas surinkimo sistemas, ir šiukšlių išrinkimo, surinkimo, vežimo ir apdorojimo finansavimo kriterijų ir tokio finansavimo sutarčių sudarymo pagrindinių sąlygų. Vyriausybė nustato minimalų metinį žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, atliekų surinkimo perdirbimui rodiklį (gamintojai ir importuotojai turi vykdyti Vyriausybės nustatytas žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, atliekų tvarkymo užduotis);

3) papildoma, kad užpildytus vienkartinius plastikinius gaminius (minėtą maisto tarą, iš lanksčios medžiagos pagamintus pakelius ir vyniojamojo popieriaus pakuotes², ne daugiau kaip trijų litrų gėrimų tarą³, gėrimų indelius, įskaitant jų kamštelių ir dangtelių, lengvuosius plastikinius pirkinių maišelius) pateikiantys Lietuvos Respublikos rinkai gamintojai ir importuotojai turės šviesti ir informuoti visuomenę atliekų prevencijos ir tvarkymo klausimais (apie esamus daugkartinius alternatyvius gaminius ir jų naudojimo galimybes, pakartotinio naudojimo sistemas, atliekų tvarkymo galimybes, geriausią tinkamo šių atliekų tvarkymo praktiką, taršos šiukšlėmis ir kitokio netinkamo šių atliekų šalinimo poveikį aplinkai, visų pirma jūros aplinkai, ir kanalizacijos tinklui), sudaryti sutartis su visomis savivaldybėmis ir proporcingai finansuoti atitinkamų atliekų, išmestų į viešas surinkimo sistemas, ir šiukšlių išrinkimą, surinkimą, vežimą, apdorojimą. Aplinkos ministras tvirtina rekomendacijas dėl šių atliekų, išmestų į viešas surinkimo sistemas, ir šiukšlių išrinkimo, surinkimo, vežimo ir apdorojimo finansavimo kriterijų, tokio finansavimo sutarčių sudarymo pagrindinių sąlygų;

4) nustatoma, kad pareigas finansuoti šiukšlių ir (ar) atliekų tvarkymą, visuomenės švietimą ir informavimą gamintojai ir importuotojai galės vykdyti individualiai arba kolektyviai (per licencijuotas organizacijas); nustatomos papildomos gaminių ir pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo licencijų rūšys;

5) nustatoma, kad minėtų vienkartinių plastikinių gaminių ir žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, gamintojai ir importuotojai, teikdami rinkai kitoje valstybėje narėje, nei įregistravę savo veiklą, turės pavedimo sutartimi paskirti įgaliotąjį atstovą, atsakingą už teisės aktuose nustatytų pareigų, susijusių su gamintojo atsakomybės principu, vykdymą tos valstybės narės teritorijoje;

6) nurodoma, kad siekdamas komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų kainodaroje vadovautis

¹ t. y. talpyklas, pvz., dėžutės su dangteliais arba be jų, kuriose laikomas maistas skirtas nedelsiant suvartoti vietoje arba išsinešti; paprastai suvartojamas iš talpyklos ir yra paruoštas suvartoti be papildomo paruošimo, pvz., kepimo, virimo ar pašildymo, įskaitant maisto tarą, naudojamą greitam maistui arba kitam nedelsiant suvartoti skirtam maistui.

² kuriuose pateikiamas maistas, skirtas nedelsiant suvartoti iš pakelio arba vyniojamojo popieriaus pakuotės be papildomo paruošimo.

³ t. y. talpyklas, naudojamas skysčiams laikyti, pvz., gėrimų buteliai, įskaitant jų kamštelių ir dangtelių, išskyrus stiklinę ar metalinę gėrimų tarą su plastikiniais kamšteliais ir dangteliais.

atliekų tvarkymo srityje taikomu principu „teršėjas moka“, savivaldybės (ar jų įsteigti juridiniai asmenys) turi sudaryti sutartis su gamintojais ir importuotojais, jų organizacijomis dėl šiukšlių ir atliekų tvarkymo finansavimo. Aplinkos ministras tvirtina rekomendacijas dėl šių atliekų, išmestų į viešas surinkimo sistemas, ir šiukšlių išrinkimo, surinkimo, vežimo ir apdorojimo finansavimo kriterijų ir tokio finansavimo sutarčių sudarymo pagrindinių sąlygų;

7) papildoma, kad užpildytus ne didesnius kaip trijų litrų talpos gėrimų butelius pateikiantys Lietuvos Respublikos rinkai gamintojai ir importuotojai privalo užtikrinti, kad nuo 2025 m. sausio 1 d. butelių, kurių pagrindinė sudedamoji dalis yra polietileno tereftalatas (toliau – PET), sudėtyje būtų bent 25% perdirbto plastiko (apskaičiuojant kaip visų atitinkamo gamintojo ar importuotojo Lietuvos Respublikos rinkai per ataskaitinius metus pateiktų butelių, kurių pagrindinė sudedamoji dalis yra PET, vidurkį), nuo 2030 m. sausio 1 d. – visų plastikinių butelių sudėtyje būtų bent 30% perdirbto plastiko (apskaičiuojant kaip visų atitinkamo gamintojo ar importuotojo Lietuvos Respublikos rinkai per ataskaitinius metus pateiktų plastikinių butelių vidurkį);

8) papildoma, kad vartotojai turi būti informuojami, kad grąžinant vienkartinių pakuočių, už kurias nustatytas užstatas, atliekas galima grąžinti jų kamštelius ir dangtelius;

9) papildoma, kad užstato už vienkartinės pakuotės sistema taikoma ir trijų litrų talpos PET pakuotėms;

10) siekiant nustatyti atgrasančias sankcijas už naujų reikalavimų nevykdymą ar netinkamą vykdymą, nustatomos baudos už draudžiamų ar nepaženklintų gaminių pateikimą rinkai, neįsiregistravimą Gamintojų ir importuotojų sąvade, apskaitos nevykdymą ir ataskaitų nepateikimą ar kitus pažeidimus, nedalyvavimą atliekų ir šiukšlių tvarkymo sistemoje. Nustatoma, kad šiuos pažeidimus tiria, pažeidimų protokolus surašo ir bylas dėl ekonominių sankcijų skyrimo nagrinėja Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos, išskyrus reikalavimų dėl vienkartinių plastikinių gaminių ženklinimo pažeidimus – šių gaminių rinkos priežiūrą atlieka Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba.

Įstatymų projektais įgyvendinamos ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos 155.1–155.2 papunkčių nuostatos dėl gamintojų atsakomybės išplėtimo, principo „teršėjas moka“ taikymo, efektyviai veikiančios antrinių žaliavų rinkos.

Įstatymų projektuose ir juos lydinčiuose dokumentuose atsižvelgta į visus Vyriausybės kanceliarijos Ekonomikos politikos grupės ir Teisės grupės siūlymus (su Teisingumo ministerija suderinta, kad svarbiausia išlaikyti nuoseklumą ir sistemiškumą teisės akto viduje, todėl tarp Administracinių nusižengimų kodekso projekto ir Aplinkos apsaugos įstatymo projekto gali būti skirtumų). Įstatymų projektuose siūloma, kad nuostatos įsigaliotų palaipsniui – taip, kaip numatyta direktyvoje (ES) 2019/904. Įstatymų projektuose numatyta, kad iš karto įsigalioja tik tos nuostatos, kurios jau turi galioti pagal direktyvą (ES) 2019/904, ir tos, kurios reikalingos patiems ūkio subjektams – kad teisiniu pagrindu būtų užtikrinta jų teisė į savalaikį pasiruošimą (pvz., įsteigti organizaciją ir kreiptis dėl jos licencijos) tinkamai vykdyti pareigas, kurių reikalavimai įsigalioja vėliau (suteikiama pakankamai laiko iki momento, kada jau reikės vykdyti pareigas).

Įstatymų projektus parengė Aplinkos ministerijos Atliekų politikos grupės (vadovė Vilma Slavinskienė, tel. 8 698 75027, el. p. vilma.slavinskiene@am.lt) vyriausioji specialistė Saulė Deveikytė (tel. 8 616 43435, el. p. saule.deveikyte@am.lt).

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 1, 2, 3³, 25, 28, 30, 32¹, 34²⁴, 34²⁵, 34²⁶, 35 straipsnių ir 5 priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo antruoju³ ir aštuntuoju¹¹ skirsniais įstatymo projektas, 17 lapų.

2. Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 1, 2, 3³, 25, 28, 30, 32¹, 34²⁴, 34²⁵, 34²⁶, 35 straipsnių ir 5 priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo antruoju³ ir aštuntuoju¹¹

skirsniais įstatymo projekto lyginamasis variantas, 18 lapų.

3. Lietuvos Respublikos pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo Nr. IX-517 2, 5, 8, 10, 11 straipsnių ir 2 priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 7² straipsniu ir 1¹ priedu įstatymo projektas, 6 lapai.

4. Lietuvos Respublikos pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo Nr. IX-517 2, 5, 8, 10, 11 straipsnių ir 2 priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 7² straipsniu ir 1¹ priedu įstatymo projekto lyginamasis variantas, 6 lapai.

5. Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo Nr. I-2223 37, 102, 108 straipsnių ir priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 94¹, 95¹, 100¹, 128¹ straipsniais įstatymo projektas, 5 lapai.

6. Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo Nr. I-2223 37, 102, 108 straipsnių ir priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 94¹, 95¹, 100¹, 128¹ straipsniais įstatymo projekto lyginamasis variantas, 5 lapai.

7. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 247, 589, 608 straipsnių ir priedo pakeitimo ir Kodekso papildymo 248¹, 248², 248³ straipsniais įstatymo projektas, 4 lapai.

8. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 247, 589, 608 straipsnių ir priedo pakeitimo ir Kodekso papildymo 248¹, 248², 248³ straipsniais įstatymo projekto lyginamasis variantas, 4 lapai.

9. Aiškinamasis raštas, 8 lapai.

10. Direktyvos (ES) 2019/904 ir Įstatymų projektų atitikties lentelė, 66 lapai.

11. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektas, 1 lapas.

12. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma, 2 lapai.

13. Administracinės naštos ūkio subjektams apskaičiavimo ataskaita dėl Atliekų tvarkymo įstatymo, 5 lapai.

14. Administracinės naštos ūkio subjektams apskaičiavimo ataskaita dėl Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo, 5 lapai.

Aplinkos ministras

Simonas Gentvilas